

พันธุ์กาแฟโรบัสต้า

โดยทั่วไปกาแฟมีอยู่หลายชนิด แต่ที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจปัจจุบัน ได้แก่ กาแฟอะราบิก้า (Arabica Coffee) และกาแฟโรบัสต้า (Robusta Coffee) ซึ่งในประเทศไทย มีการปลูกกาแฟโรบัสต้าถึงร้อยละ 87 (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2553) เนื่องจากกาแฟโรบัสต้า (*Coffea canephora* Pierre ex Froehner) สามารถเติบโตได้ดีในพื้นที่ราบจนถึงที่สูงจากระดับน้ำทะเล 2,000 ฟุต ทนต่อโรค ทนต่ออุณหภูมิและความชื้นสูงได้ ให้ผลผลิตเมล็ดมากกว่ากาแฟอะราบิก้า รสชาติเข้มข้น แม้อันคุณภาพเมล็ดจะต่ำและมีกลิ่นหอมน้อยกว่ากาแฟอะราบิก้า แต่กาแฟโรบัสต้าส่วนใหญ่ก็ใช้แปรรูปเป็นกาแฟผงสำเร็จรูปหรือกาแฟกระป๋องซึ่งมีมูลค่าในตลาดสูง (ปรัชญา, 2537)

ในอดีตเกษตรกรมักนิยมเพาะเมล็ดกาแฟโรบัสต้าเพื่อใช้ปลูกเอง ทำให้กาแฟมีลักษณะและคุณภาพต่ำไม่ได้มาตรฐาน เนื่องจากกาแฟโรบัสต้าไม่สามารถผสมตัวเองได้ ต้องผสมข้ามต้น (Cross-pollination) โดยอาศัยลมและแมลง ทำให้เกิดความหลากหลายจากการผสมข้าม กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงทำการพัฒนาพันธุ์กาแฟโรบัสต้าขึ้น โดยสถาบันวิจัยพืชสวนร่วมกับบริษัท คอวลิตี้ คอฟฟี่ โปรดักทส์ (ประเทศไทย) จำกัด ตั้งแต่ ปี 2542 เพื่อให้ได้พันธุ์ที่ให้สูงทั้งผลผลิตและคุณภาพเมล็ดกาแฟ เป็นที่ยอมรับของเกษตรกรและภาคอุตสาหกรรม ซึ่งปัจจุบันได้ผลิตกาแฟโรบัสต้าพันธุ์แนะนำ 5 พันธุ์ ได้แก่ พันธุ์ชุมพร 1, พันธุ์ชุมพร 2, พันธุ์ชุมพร 3, พันธุ์ชุมพร 84-4 และพันธุ์ชุมพร 84-5 ซึ่งมีคุณสมบัติ ดังนี้

1.1 พันธุ์ชุมพร 1

เป็นพันธุ์กาแฟโรบัสต้าลูกผสมปล่อยตามธรรมชาติ เก็บรวบรวมจากแปลงเกษตรกรในเขตอำเภอสวี จังหวัดชุมพร แล้วนำมาปลูกรวบรวมเพื่อทำการคัดเลือกพันธุ์ที่ศูนย์วิจัยพืชสวนชุมพรตั้งแต่ปี 2532 เป็นต้นมา ลักษณะประจำพันธุ์มีทรงพุ่มปานกลาง ขอบใบเป็นคลื่น ปลายใบแหลม ผิวใบมันสีเขียว ดอกมีสีขาว ผลรูปทรงกลมรี ปลายมน ขนาดผลเฉลี่ย (กว้างxยาว) 1.29x1.48 เซนติเมตร ขนาดเมล็ดกาแฟเฉลี่ย (กว้างxยาวxหนา) 0.69x0.89x0.37 เซนติเมตร น้ำหนักเมล็ด 17.95 กรัมต่อ 100 เมล็ดแห้ง จำนวนผลเฉลี่ย 22.5 ผลต่อช่อ อายุการเก็บเกี่ยวประมาณ 11 เดือน ให้ผลผลิตเฉลี่ย 349.8 กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี ขนาดเมล็ดได้มาตรฐาน น้ำหนัก 17.95 กรัม/100 เมล็ด เมื่อทดสอบคุณภาพการชิมจัดอยู่ใน Class 7.2 มีสารสกัดเนื้อกาแฟและคาเฟอีนค่อนข้างสูงร้อยละ 53.73 และ 2.01 ตามลำดับ (กรมวิชาการเกษตร, มปป.)



รูปที่ 1 ลักษณะของกาแฟโรบัสต้าพันธุ์ชุมพร 1

1.2 พันธุ์ชุมพร 2

เป็นพันธุ์กาแฟสายพันธุ์ FRT 65 นำเข้าจากประเทศฝรั่งเศส ซึ่งได้รับความอนุเคราะห์จากบริษัทควอลิตี้ คอฟฟี่ โปรดักท์ส (ประเทศไทย) จำกัด เมื่อปี 2538 นำเข้ามาในรูปแบบต้นอ่อนที่ได้จากการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อโดยวิธี somatic embryogenesis โดยมีแหล่งกำเนิดในประเทศ Togo ที่อยู่ในทวีปแอฟริกา จัดอยู่ในกลุ่มกาแฟพวก Congolese CIRAD ที่ได้เก็บรวบรวมและส่งมอบต่อให้แหล่งรวบรวมในฝรั่งเศสเมื่อปี 2532 สำหรับประเทศไทยแล้วพันธุ์นี้ได้ดำเนินการปลูกเปรียบเทียบที่ศูนย์วิจัยพืชสวนชุมพร ตั้งแต่ปี 2542 เป็นต้นมา ลักษณะประจำพันธุ์มีทรงพุ่มปานกลาง ใบสีเขียวเข้ม ขอบใบเรียบ ปลายใบแหลม ผิวใบเป็นมัน ดอกมีสีขาว ผลรูปทรงกลมรี ปลายมน ขนาดผลเฉลี่ย (กว้างxยาว) 1.18x1.32 เซนติเมตร ขนาดเมล็ดเฉลี่ย (กว้างxยาวxหนา) 0.64x0.84x0.35 เซนติเมตร น้ำหนักเมล็ด 16.2 กรัมต่อ 100 เมล็ด จำนวนผลเฉลี่ย 11.85 ผลต่อข้อ อายุเก็บเกี่ยว 11 เดือน ให้ผลผลิตเฉลี่ย 349.3 กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี ขนาดเมล็ดได้มาตรฐาน น้ำหนัก 16.2 กรัม/100 เมล็ด เมื่อทดสอบคุณภาพการชิมจัดอยู่ใน Class 7.2 มีสารสกัดเนื้อกาแฟและคาเฟอีนสูงร้อยละ 57.37 และ 2.44 ตามลำดับ (กรมวิชาการเกษตร, มปป.)



รูปที่ 2 ลักษณะของกาแฟโรบัสต้าพันธุ์ชุมพร 2

1.3 พันธุ์ชุมพร 3

เป็นพันธุ์กาแฟโรบัสต้าที่นำเข้ามาและเปรียบเทียบพร้อมกับพันธุ์ชุมพร 2 มีแหล่งกำเนิดอยู่ในประเทศ Ivory Coast ในทวีปแอฟริกา เป็นลูกผสมระหว่างพวก Guinean กับ Congolese ลักษณะประจำพันธุ์ มีทรงพุ่มปานกลาง ใบสีเขียวเข้ม ดอกมีสีขาว ผลรูปทรงยาวรี ปลายผลแหลม ขนาดผลเฉลี่ย (กว้างxยาว) 0.97x1.54 เซนติเมตร ขนาดเมล็ดเฉลี่ย (กว้างxยาวxหนา) 0.49x0.77x0.33 เซนติเมตร จำนวนผลเฉลี่ย 11.01 ผลต่อข้อ อายุเก็บเกี่ยวสั้น ประมาณ 9 เดือน ให้ผลผลิตเฉลี่ย 207.8 กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี ขนาดเมล็ดได้มาตรฐาน น้ำหนัก 10.8 กรัมต่อร้อยเมล็ด เมื่อทดสอบคุณภาพการชิมจัดอยู่ใน Class 7.2 มีสารสกัดเนื้อกาแฟและคาเฟอีนสูงร้อยละ 57.22 และ 2.67 ตามลำดับ (กรมวิชาการเกษตร, มปป.)



รูปที่ 3 ลักษณะของกาแฟโรบัสต้าพันธุ์ชุมพร 3

1.4 พันธุ์ชุมพร 84-4

ลักษณะประจำพันธุ์ มีลำต้นตั้งตรง ใบรี ขอบใบเรียบเป็นคลื่น ผลรูปร่างรีแบนคล้ายผลละหุ่ง ขนาดผลเฉลี่ย (กว้างxยาวxหนา) 1.26x1.43x0.87 เซนติเมตร ขนาดเมล็ดเฉลี่ย (กว้างxยาวxหนา) 5.46x6.96x4.03 เซนติเมตร จำนวนผลเฉลี่ย 88.1 ผลต่อกิ่ง จำนวนข้อที่ให้ผลเฉลี่ย 10.7 ข้อต่อกิ่ง อายุการเก็บเกี่ยวสั้นประมาณ 10 เดือน ผลผลิตเฉลี่ย 482 กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี ขนาดเมล็ดได้มาตรฐาน น้ำหนัก 15.5 กรัมต่อ 100 เมล็ด เมื่อทดสอบคุณภาพ การชิมจัดอยู่ใน Class 7.2 มีสารสกัดเนื้อกาแฟและคาเฟอีนค่อนข้างสูงร้อยละ 54.49 และ 2.24 ตามลำดับ (กรมวิชาการเกษตร, 2554)



รูปที่ 4 ลักษณะของกาแฟโรบัสต้าพันธุ์ชุมพร 84-4

1.5 พันธุ์ชุมพร 84-5

ลักษณะประจำพันธุ์ มีลำต้นตั้งตรง ใบรี ขอบใบเรียบเป็นคลื่น ผลรูปปร่างรีแบนคล้ายผลละหุ่ง ขนาดผลเฉลี่ย (กว้างxยาวxหนา) 1.26x1.44x0.84 เซนติเมตร ขนาดเมล็ดเฉลี่ย (กว้างxยาวxหนา) 5.93x7.74x4.23 เซนติเมตร จำนวนผลเฉลี่ย 74.4 ผลต่อกิ่ง จำนวนข้อที่ให้ผลเฉลี่ย 11.1 ข้อต่อกิ่ง อายุการเก็บเกี่ยวประมาณ 10 เดือน ผลผลิตเฉลี่ย 427.7 กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี ขนาดเมล็ดได้มาตรฐาน น้ำหนัก 17 กรัมต่อ 100 เมล็ด เมื่อทดสอบคุณภาพการชิมจัดอยู่ใน Class 7.2 มีสารสกัดเนื้อกาแฟและคาเฟอีนค่อนข้างสูงร้อยละ 55.55 และ 2.18 ตามลำดับ (กรมวิชาการเกษตร, 2554)



รูปที่ 5 ลักษณะของกาแฟโรบัสต้าพันธุ์ชุมพร 84-5

ปัจจุบันสถาบันวิจัยพืชสวนได้ทำการขยายพันธุ์ด้วยวิธีโซมาติก เอ็มบริโอจีนีซิส เพื่อให้ได้ปริมาณและลักษณะดีคงเดิมตามแม่พันธุ์ที่คัดเลือกครวละจำนวนมาก ต้นที่ได้สม่ำเสมอ แข็งแรง และมี รากแก้ว นับเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพและรวดเร็ววิธีการหนึ่งสำหรับการผลิตในเชิงพาณิชย์ ซึ่งผลจากต้นกาแฟที่ได้จากวิธีการขยายพันธุ์ดังกล่าวไม่สามารถนำไปขยายพันธุ์โดยการเพาะเมล็ดได้ แต่สามารถนำกิ่งหรือแขนงไปขยายพันธุ์ด้วยการเสียบยอดได้ (สถาบันวิจัยพืชสวน กรมวิชาการเกษตร, 2553)